YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№ 10

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2025

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 777 sahifa.
2025-yil, 17-oktyabr

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir oʻrinbosari:
Karimov Norboy Gʻaniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, Oʻzbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – Oʻzbekiston doʻstlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat Gʻafforovna, pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdugʻaniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Koʻnak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoʻja oʻgʻli, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, Oʻz.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshligʻi oʻrinbosari
Ochilov Farkhod, Oʻzbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshligʻi
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil oʻgʻli, texnika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), katta oʻqituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon oʻgʻli, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor oʻgʻli, TDIU katta oʻqituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA....13
Muxiddin Kalonov

MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI....19
Quliyev Begimqul Melikovich

SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI....24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna

KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI....30
Musayeva Shoira Azimovna

IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI....35
Alabayev Sobitxon

MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI....40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich

ПЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ....48
Саидахмедова Аида Мирзаевна

KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH....55
Mirzayev Ozod Furkatovich

AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL....59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li

BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHIYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK....64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich

SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR....69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li

МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА....73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович

ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО....78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI....84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li

TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH....90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li

O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR....96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li

YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR....102
Allayarov Suxrob Rustamovich

O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI....107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

HUDUDIY IJTIMOIY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURSLARI OMILLARI 114
Durumov Temur G'olibovich

TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA) 121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li

РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА 134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна

O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI 139
Yuldashev Iskandar Bahromovich

YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI 145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR 151
Shaxinabonu Choriyeva

AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI 157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna

"YASHIL" ENERGIYA ISHLAB CHIQARUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 163
Toshtemirov To'lqin Toirjonovich

DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI 166
O. Nurmuradov

TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI 171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li

СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ 176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович

QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI 183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI 187
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi

O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI 192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna

O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI 196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich

PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI 201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich

НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ 206
Махкамов Ибраим

O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI 213
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li

GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI 217
Mo'ydinov Xurshidbek Abdullayevich

DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI 221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li

BARQAROR IQTISODIY O‘SISHGA YERISHISHDA SUN’IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO‘LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA) 227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich

НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ........ 233
Ягудин Дмитрий Рустамович

RESURSLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO‘LLASH MASALALARI 240
Nasimdjanov Yunusjon Zoxidovich

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO‘LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI........ 246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich

TO‘QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA “YASHIL” MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI 250
Bazarova Fayyoza Tuxtamurodovna

INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI........ 255
Muzaffar Raximov

UY-JOY KOMMUNAL XO‘JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI........ 259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o‘g‘li

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS’ APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL 268
Akhmadaliyeva Nikholakhon

RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI........ 273
Vohobov Hikmatillo Ma’mirjon o‘g‘li

ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА........ 280
Тохирова Гуллола Миркамоловна

KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA’LIMI BITIRUVCHILARINING O‘RNI 287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich

DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM 292
Barno Erkayeva

AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI........ 296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna

DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI........ 301
B.Sh.Mirzayev

YOSHLAR BANDLIGIDA KO‘NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI........ 307
Raxmatxo‘jayev Axrorxo‘ja Akmal o‘g‘li

TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHIYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH........ 311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich

РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА........ 317
Рахимходжаева Нодира Саидахраловна

QISHLOQ XO‘JALIGI TA’MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH........ 323
Ermonov Farrux

O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIYAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA’LIM YO‘NALISHLARINI YO‘LGA QO‘YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI........ 329
Turg‘unov Bahtiyor Nuriddinovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI 334
Amanbaev Amanali Orazbaevich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI 338
Z. Teshayev

O‘ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH 343
Suyunov Asror Baxtiyorovich

KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI 349
Ismailov Allayor Rashidovich

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA’MINLASH MASALALARI 355
Yusupov Farxod Adamboyevich

O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O‘RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO‘NALISHLARI 359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi

MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA) 363
Saatmurotov Shohrux Zafar o‘g‘li

O‘ZBEKISTON SUG‘URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR 369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich

RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO‘SHIMCHA IMKONIYATLARI TO‘G‘RISIDA 374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich

O‘ZBEKISTONDA KICHIK VA O‘RTA BIZNESNI QO‘LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA “XIZMATLAR IPOTEKASI” MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI 379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi

ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ 384
Суюнов Шоҳзодбек Мурод угли

XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA) 389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi

KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI HISOBGA OLISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO‘LLASH 395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o‘g‘li

PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich

DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT 404
Azimov R.B.

AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH 409
Xolto‘rayev Islom Ilhomovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI 416
Sayipov Begzod Rahimovich

TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI 422
Sadikov Iskandar Gayratovich

TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI 427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o‘g‘li

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich

TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI 438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li

РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ 446
Далиев Ахтам Шарафутдинович

TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI 454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li

TURISTIK KLASTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI 458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI 462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi

XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEXANIZMLARI 467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА 472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна

TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHIYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI 478
Xo'jaqulov Bobur Rustam o'g'li

KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI 483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna

"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES" 485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova

TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI 493
Abduraxmonov Akmal Nurmamat o'g'li

GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI 498
M.Sh. Tolipov

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ 504
Буранбаева Шоира Рустамовна

O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI 508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li

YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI 513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna

ISHLAB CHIQARISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI 518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich

KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI 524
Salimov Burxon Abubakirovich

"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

SIRKULYAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI 535
Sodikov Zokir Rustamovich

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH 541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich

MINTAQA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH 548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna

XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI 555
Qodirjonov A.M.

TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI 559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi

ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА 564
Салихбаев Нурсултон Равшанович

IJTIMOIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI 572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich

ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА 577
Еримбетова Улбосын Маратовна

TASHQI SAVDO VA INVESTITSIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI 582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li

"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH" 586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li

FARMATSEVTIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI 591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna

O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLSH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI 596
Ergashev To'lqin Shokirovich

HUDUDIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH 602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich

ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI 606
Xodjayev Aziz Shovkatovich

MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI 611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich

UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH 617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН 623
Хошимова Камилла Навфал қизи

IMITATSION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI 633
Qodirov Zohidjon Eralievich

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI 637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna

SOGʻLIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KOʻRSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK OʻRTASIDAGI BOGʻLIQLIK 641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna

SOLIQ TOʻLOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI 648
Elbaeva M.R.

DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA’SIRI........ 653
Hamroyev Gʻayratjon Sultonovich

QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQARISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI 657
Achilov Ilmurad

MINTAQALAR INVESTITSION SALOHIYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI 663
Qobilov Anvar Eshpoʻlotovich

KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH........ 669
Sapayev Axmed Durdibayevich

SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KOʻP MEZONLI TAHLIL USULLARINI QOʻLLASH........ 674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali oʻgʻli

BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI........ 681
Abdullayev Shaxzodbek

ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN........ 686
Shaymanova Nigora Yusupovna

MAKROIQTISODIYOTDA ISTE’MOL VA JAMGʻARISH FUNSIYALARI VA ULARNING OʻZBEKISTONDA OʻZGARISHI TENDENSIYALARI 691
Rustamov Narzillo Istamovich

CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA “BIG MIDDLE” NAZARIYASIDAN FOYDALANISH........ 697
Yaqubov Azizbek Gʻanibekovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI........ 701
Ermetov Amirbek Ismailovich

FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BOʻYICHA XITOY TAJRIBASI 708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich

SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR........ 712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi

EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BOʻYICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI........ 717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova

TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI........ 725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin oʻgʻli

BURNOUTNING OLDINI OLISH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI........ 731
Ergasheva E’zoza Dilshod qizi

OʻZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI........ 736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna

QISHLOQ XOʻJALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLISHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING OʻZARO INTEGRATSIYASI........ 742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy oʻgʻli

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI 748
Uzoqov Suhrobjon Doʻsmat oʻgʻli

OLIY TA’LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI 754
Talapova Nargiza Baxriddinovna

ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ 758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шохрух Фаррух угли, Маннафов Улугбек Умар угли

MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA Oʻ‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 764
Toxirov Dilyor Davlatovich

MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI 768
Babadjanov Umidbek Kamildjanovich

TURIZM - TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYGʻUNLIGI IFODASI 773
Janzakov Bekzot Kulmamat oʻgʻli

TURIZM - TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI

Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li
"Ipak yo'li" turizm va madaniy meros xalqaro universitet dotsenti, PhD.
Email: b.janzakov@univ-silkroad.uz
ORCID: 0000-0002-7069-5309

Annotatsiya. Ushbu maqolada turizm sohasini rivojlantirishda uzoq tarixiy obidalarga asoslangan sayyohlik tizimi bilan bir qatorda zamonaviy turistik xizmatlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar iqtisodiy jihatdan asoslab berilgan. Mazkur tadqiqotda zamonaviy turizm xizmatlari taraqqiyotini ta'minlashda respublikamizdagi tarixiy obidalardan samarali foydalanishning ichki imkoniyatlari keng yoritilgan.

Kalit so'zlar: tarixiy obidalar, tarixiy turizm xizmatlari, tarixiy turizmdan olingan daromad, milliy turizm bozori.

Abstract. This article examines the relationship between a tourism system based on ancient historical monuments and modern tourism services in the development of an economically driven tourism sector. It effectively explores the inherent potential for the effective use of historical monuments in our republic to support the development of modern tourism services.

Key words: historical monuments, historical tourism services, income from historical tourism, national tourism market.

Аннотация. В статье рассматривается взаимосвязь туристической системы, основанной на древних исторических памятниках, и современных туристских услуг в развитии туристической сферы, имеющей экономическую основу. В статье эффективно раскрываются внутренние возможности эффективного использования исторических памятников в нашей республике в обеспечении развития современных туристских услуг.

Ключевые слова: исторические памятники, услуги исторического туризма, доходы от исторического туризма, национальный туристический рынок.

KIRISH

Jahon hamjamiyatiga kirib kelayotgan Yangi O'zbekiston taraqqiyoti jarayonida mamlakatimiz iqtisodiyotini yanada rivojlantirish, mavjud salohiyatdan turizmni taraqqiy ettirishda samarali foydalanishga qaratilgan keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Turizm tarmoqlarini rivojlantirish bo'yicha olib borilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi ochiqlik tamoyili asosida jamiyat farovonligini yanada oshirish, iqtisodiy sohalarni modernizatsiya qilish, tadbirkorlarga qo'shimcha imkoniyatlar yaratish hamda turmush farovonligining yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlashdan iboratdir.

Ta'kidlash joizki, "O'zbekiston – 2030" strategiyasida belgilab berilgandek, muhim strategik tarmoq hisoblangan turizmda "xorijiy turistlar sonini o'n besh millionga, ichki sayyohlar sonini yigirma besh millionga, ziyorat turizmi bo'yicha keladigan turistlar sonini uch million nafarga oshirish" vazifasi maqsad qilib qo'yilgan. Shuningdek, turizmni rivojlantirish hozirgi zamonaviy sharoitda O'zbekiston iqtisodiyotini jadal yangilashda yetakchi sohalardan biriga aylanmoqda.

Shu bilan birga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-yanvardagi PF-5611-son[1] Farmoni asosida qabul qilingan "2019–2025-yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish konsepsiyasi"da milliy turizmni iqtisodiyotning strategik sohasiga aylantirish, turistik xizmatlar xilma-xilligini oshirish va sifat jihatidan yaxshilash, turizm infratuzilmasini rivojlantirish, chet el investitsiyalarini sohaga faol jalb etish hamda keng ko'lamli targ'ibot ishlarini takomillashtirish kabi vazifalar belgilab berilgan. Chunki turizmni rivojlantirish iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, hududlarni jadal rivojlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, aholining daromadlari va turmush darajasini oshirish, mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Ayniqsa, turizmda so'nggi islohotlar sharoitida viza rejimining liberallashtirilishi, chet el fuqarolarini ro'yxatga olish tartibining soddalashtirilishi, turizm tarmog'ini rivojlantirish uchun imtiyoz va preferensiyalar berilishi milliy turizm salohiyatini ichki va tashqi bozorlarda samarali targ'ib etish imkonini berdi. Qayd etish joizki, turizmni, avvalo, xususiy sektorda rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, ko'rsatilayotgan xizmatlarning

1 https://lex.uz/docs/-4143188

raqobatbardoshligini va sifatini oshirish, milliy turizm mahsulotini jahon bozorida faol hamda kompleks tarzda targ'ib qilish sohani rivojlantirishdagi asosiy vazifalardan biridir.

Mamlakatimizda so'nggi yillarda turizm faoliyati sohasidagi normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, turizmni rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratishga qaratilgan xalqaro me'yor va standartlarni joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jahon xo'jaligining globallashuvi va integratsiyalashuvi kuchayib borayotgan bir davrda turizm tushunchasining mohiyatini to'g'ri talqin etish va uni chuqur anglab yetish ham nazariy, ham amaliy ahamiyat kasb etadi. Bu borada xorijiy va mahalliy olimlarning fikrlari turlicha bo'lib, ularning yondashuvlari hamda konsepsiyalari o'ziga xos farqlarga ega.

Rossiyalik iqtisodchi olim M. A. Vinokurov turizmga quyidagicha ta'rif beradi: "Turizm — bu hordiq chiqarish, davolanish, sport bilan shug'ullanish, ziyorat qilish yoki biznes maqsadida inson tomonidan bo'sh vaqtida amalga oshiriladigan sayohatdir"[2].

O'zbekistonlik iqtisodchi olim I.S.To'xliyevning ta'rifiga ko'ra, turizm bu – turistlar tomonidan amalga oshiriluvchi, aniq belgilangan turistik maqsadlarga ega ommaviy sayohatlar turidir[3].

AQShning Nebraska shtati universiteti iqtisodiyot professori Kempell R. Makkonnell va Vashington shtati Tinchokean Lyuteran universiteti iqtisodiyot professori L.Stenli BRYularning "Economics: Prinsip, problem and politic" nomli asarining "Tushunchalar va atamalar lug'ati" qismida (2 tom). "Xizmat − bu sezib bo'lmaydigan (ko'zga ko'rinmaydigan) va uning o'rniga qiymatga ega bo'lgan qandaydir narsani iste'molchi, firma yoki hukumat tomonidan taqdim etilishidir"[4], deyilgan.

Shuningdek, chekka hududlardagi aholini bandligini ta'minlaydi. R. Fedorov mehmonxona va hostellarni biznes nuqtayi nazardan solishtirganda tasischiga bir xil daromad keltiradi. Biroq, mehmonxona va hostellarning rentabelligi nuqtayi nazardan qaraganda, hostellarning faoliyati mehmonxonaga qaraganda barqarorligi aniqlangan[5].

Z. O. Raximov va D. Z. Norkulovalarning ta'kidlashicha, mehmonxona xizmatlarini ishlab chiqarish va iste'mol qilish jarayonida sifat masalalari nihoyatda muhim ahamiyatga ega. Sifatli xizmat ko'rsatmaydigan mehmonxona korxonasi o'zining asosiy maqsadlariga erisha olmaydi. Turli mehmonxona korporatsiyalari rivojlanishining tarixi foyda sifatning bevosita mahsuli ekanligini ko'rsatadi. Shu bois mehmonxona korxonalari oldida xizmat ko'rsatish sifatini zarur darajada saqlab turish, kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etish va xizmat ko'rsatish sifatini oshirish strategiyasini ishlab chiqish vazifasi turadi[6].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida induksiya va deduksiya, ilmiy abstraktlash, tizimli va qiyosiy tahlil, monografik hamda ekspert baholash usullaridan foydalanilgan. Ushbu metodlar oilaviy uy mehmonxonalari tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlarning mohiyati, tavsifi va tasniflanishining nazariy jihatlarini yoritib berishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston iqtisodiyotida muhim strategik soha hisoblangan turizm uzoq tarixiy o'tmish xotiralarining qirralarini (tarixiy obidalar ko'rinishida) namoyon etish bilan birga zamonaviy turizm taraqqiyotini, ya'ni Yangi O'zbekistonga xos turizm yo'nalishlarini shakllantirish orqali ulardan olinadigan iqtisodiy natijadorlikni asoslab beradi.

Turizm sohasi bilan bog'liq faoliyatning eng muhim iqtisodiy natijasi shundaki, u respublikamizda bir qator imkoniyatlarni yaratadi. Birinchidan, daromad manbai sifatida iqtisodiyotga bevosita hissa qo'shadi. Ikkinchidan, aholining bandligini ta'minlaydi. Uchinchidan, valyuta tushumlarini ko'paytiruvchi harakatchan tarmoq sifatida muhim rol o'ynaydi. Shu sababli turizm sohasi mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Mazkur sohaning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri har bir mamlakatning turistik imkoniyatlariga bevosita bog'liq. Turizm iste'molining murakkab tuzilishini hisobga olgan holda, uning iqtisodiy ta'siri boshqa ishlab chiqarish

---

2 Винокуров М.А., Что такое туризм?/научная статья- www.dissercat.com

3 Тўхлиев И.С., Қудратов Ғ.Х., Пардаев М.Қ. Туризмни режалаштириш. Дарслик.-Тошкент, «Иқтисодиёт-молия» нашриёти. 2010.-254 бет.

4 Макконнелл К.Р, БРЮ С.Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 Т.: Пер. С анг. Т. 2. − Таллин, 1993, стр.398

5 Fedorov Robert Gennadevich "Sovremennye tendentsii razvitiya malix form gostinicnogo biznesa ekonom-klassa na territoriax s nizkim urovnem turistskoy privlekatelnosti" Sochi-2013 16-15-bet.

6 Raximov Z.O., Norkulova D.Z. Turistik destinatsiyalarni loyihalashtirish. O'quv qo'llanma. – Samarqand: SamISI, 2020, 188 bet.

tarmoqlari bilan integratsiyalashganida jadal iqtisodiy oʻsishga turtki beradi. Turizm sohasida eksport qilinadigan asosiy “mahsulot” – bu turistlarning oʻzlari bilan olib ketadigan taassurotlardir. Shu bois, ushbu taassurotlar insonning ichki kechinmalari hamda tashqi ijtimoiy va madaniy ta’sirlar asosida shakllanishini e’tiborga olish zarur.

Bugungi kunda turizm jahon iqtisodiyotining yetakchi sektorlaridan biriga aylangan. Turizmdan olingan daromadlar dunyo eksportida yonilgʻi va avtomobilsozlik sohalaridan keyin uchinchi oʻrinni egallaydi. Butunjahon turizm va sayohlik kengashi (WTTC) ma’lumotlariga koʻra, 2019-yilda turizmning jahon yalpi ichki mahsulotiga qoʻshgan hissasi 8,9 trillion AQSh dollarini tashkil etgan boʻlib, bu umumiy hajmning 10,3 foiziga teng. Prognozlarga koʻra, 2028-yilga kelib turizmning jahon yalpi ichki mahsulotidagi ulushi 12,5 trillion AQSh dollariga yetadi yoki jami hajmning 11,7 foizini tashkil etadi.

Tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, turizm sohasida bandlik darajasi ham yuqori sur’atlarda oʻsib bormoqda. 2019-yilda ushbu tarmoqda 330 million kishi faoliyat yuritgan boʻlsa, 2028-yilga kelib bu koʻrsatkich asosan Xitoy, Hindiston, Indoneziya va Amerika Qoʻshma Shtatlari hisobiga 414 million kishiga yetishi kutilmoqda[7].

Respublikamizda uzoq oʻtmish va zamonaviy turizm taraqqiyoti boʻyicha tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, bu borada “2022-2026-yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekistonning taraqqiyot strategiyasi”[8]ga alohida ustuvorlik berilgan. Shuningdek, taraqqiyot strategiyasining 35-maqsadida: “Oʻzbekiston boʻylab sayohat qiling” dasturi doirasida mahalliy sayyohlar sonini 12 million nafardan oshirish hamda respublikaga tashrif buyuradigan xorijiy turistlar sonini 9 million nafarga yetkazish vazifasi belgilangan.

Toʻsiqsiz turizm infratuzilmasini mamlakatning asosiy turistik shaharlarida keng joriy etish ishlari davom etmoqda. 2026-yilgacha turizm sohasida band boʻlgan aholining sonini ikki baravar oshirib, 520 ming nafarga yetkazish vazifalari belgilab qoʻyilgan.

Turizm — qisqa muddatda daromad keltiruvchi xizmat sohasi boʻlib, iqtisodiy turgʻunlik davrlarida ham barqaror daromad manbai sifatida oʻz ahamiyatini saqlab qoladi. Ayniqsa, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi shaharlarda turizm asrlar davomida yashab kelayotgan an’anaviy faoliyat turi hisoblanadi. 9–10-asrlardayoq Ipak yoʻli orqali kelgan savdogarlar va sayohatchilar mahalliy mehmonxonalar, karvonsaroylar, hammomlar, bozorlar hamda madrasalarda xizmat olganlar.

Bugungi kunda ushbu tarixiy tajriba “cultural continuity” (madaniy uzviylik) tamoyiliga asoslanib qayta tiklanmoqda. Samarqand shahridagi “Silk Road Samarkand” turizm majmuasi, Registon maydonida oʻtkazilayotgan folklor kechalari va “Ulugʻbek observatoriyasi” singari manzillar uzoq tarixiy xotiraning zamonaviy xizmatlar bilan uygʻunlashuvini ifodalaydi.

2024-yilda faqat Samarqand shahrining oʻziga 2,5 milliondan ortiq sayyoh tashrif buyurgan boʻlib, ulardan 700 ming nafari xorijliklardir. Bu holat turizmning real va tezkor daromad manbai ekanini yaqqol tasdiqlaydi.

Oʻzbekistonning tabiiy-iqlim sharoiti ham sayyohlar uchun nihoyatda qulaydir. Mamlakatda quyoshli kunlar soni yiliga 300 kundan oshadi, bu esa turizm uchun ideal iqlim muhitini yaratadi. Bunday tabiiy qulaylik respublikamizda ekologik turizm, agro-turizm va rekreatsion turizmning rivojlanishiga keng sharoit yaratadi.

Shuningdek, Oʻzbekiston tarixiy turizmini rivojlantirishda ziyorat turizmi muhim oʻrin tutadi. Diniy bagʻrikenglik mamlakat turizmining eng yirik ustunliklaridan biri sanaladi. Respublikada islomiy yodgorliklar bilan bir qatorda nasroniylik, yahudiylik va buddizmga oid tarixiy obidalar ham mavjud. Buxorodagi yahudiylar mahallasi, Samarqanddagi pravoslav cherkovi va Termizdagi buddaviy yodgorliklar xorijiy sayyohlar uchun alohida qiziqish uygʻotmoqda.

Oʻzbekiston xalqining mehmondoʻstligi esa qadimiy milliy qadriyat sifatida jahon miqyosida oʻziga xos brendga aylanmoqda. Koʻplab xorijiy sayyohlar mamlakatga tashrif buyurgach, ijtimoiy tarmoqlarda mahalliy aholining samimiyligi va ochiqkoʻngilligi haqida iliq fikrlar bildirgan.

Bugungi kunda Oʻzbekiston 140 dan ortiq davlatlar bilan diplomatik munosabatlar oʻrnatgan boʻlib, ularning qariyb 90 tasi bilan turizm sohasida hamkorlik shartnomalari mavjud. Shu bilan birga, Oʻzbekiston BMTning Turizm boʻyicha Butunjahon tashkiloti (UNWTO), Iqtisodiy hamkorlik tashkiloti (ECO) hamda Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) kabi xalqaro tuzilmalarning faol a’zosi hisoblanadi.

Bu omillar respublikamizda zamonaviy turizmni rivojlantirish uchun mustahkam zamin yaratmoqda. Shu bilan bir qatorda, mamlakatda turizm industriyasining jadal rivojlanishi xorijiy tajriba, investitsiya va zamonaviy marketing texnologiyalarini jalb etish imkonini bermoqda. Masalan, Yaponiya, Janubiy Koreya, Turkiya va Germaniya bilan hamkorlikda turizm sohasida bilim beruvchi kollejlarning tashkil etilishi, shuningdek “One Belt, One Road” tashabbusi doirasida Xitoy bilan qoʻshma loyihalar amalga oshirilayotgani bunga yaqqol misoldir.

Soʻnggi yillarda Oʻzbekistonning diplomatik ochiqligi va tashqi siyosiy islohotlari natijasida mamlakat imiji jahon turizm bozorida ijobiy tus olib, koʻplab nufuzli xalqaro agentliklarning “sayohat uchun tavsiya etilgan davlatlar” roʻyxatiga kiritilgan. Bu esa sohada yangi iqtisodiy imkoniyatlar va istiqbollarni ochmoqda.

---

7 https://www.spot.uz/oz/2023/02/20/tourism-development/

8 Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoev tomonidan tasdiqlangan “2022-2026 yillarga moʻljallangan Yangi Oʻzbekistonning taraqqiyot strategiyasi

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagilardan kelib chiqib, respublikamizda muhim strategik tarmoq hisoblangan turizm sohasi mamlakat iqtisodiyotida yangi imkoniyatlarni ochib bermoqda. Turizmning kompleks rivojlanishi nafaqat iqtisodiy o'sishni jadallashtiradi, balki O'zbekistonning xalqaro miqyosdagi ijobiy imijini mustahkamlashga ham xizmat qiladi. Ushbu jarayon doirasida mamlakatimizda tarixiy obidalar va madaniy meros obyektlarini saqlash, ularni global turizm tizimiga integratsiyalash hamda zamonaviy infratuzilma orqali yangi xizmat turlarini yaratish bo'yicha izchil ishlar amalga oshirilmoqda.

Turizm sohasi jahon sayyohlari uchun O'zbekistonning boy madaniy va tarixiy merosini tanitish imkonini bermoqda. Samarqand, Buxoro va Xiva kabi qadimiy shaharlar o'zining tarixiy arxitektura yodgorliklari, ziyoratgohlari va milliy an'analari bilan jahon turizm xaritasida alohida o'rin egallaydi. Bu esa respublikamizning xalqaro maydondagi jozibadorligini yanada oshirmoqda.

Shu bilan birga, turizmni strategik tarmoq sifatida yangi bosqichga olib chiqish sohadan olinadigan daromadni ko'paytirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va xizmat ko'rsatish sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish imkonini beradi. Zamonaviy infratuzilmani shakllantirish va transport-logistika tizimini takomillashtirish orqali turistlar oqimini keskin oshirish, turizm tarmoqlarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish ham sohaning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Umuman olganda, turizm O'zbekiston iqtisodiyotining harakatlantiruvchi kuchlaridan biri sifatida milliy daromadni ko'paytirish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish hamda madaniy diplomatiya salohiyatini kuchaytirish orqali mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga sezilarli hissa qo'shmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Vinokurov M. A. Chto takoye turizm? Ilmiy maqola. – www.dissercat.com
2. To'xliyev I. S., Qudratov G'. X., Pardayev M. Q. Turizmni rejalashtirish. Darslik. – Toshkent: "Iqtisodiyot-moliya" nashriyoti, 2010. – 254 b.
3. Макконнелл К. Р., Брю С. Л. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т. Пер. с англ. Т. 2. – Таллин, 1993. – 398 с.
4. Fedorov R. G. Sovremennye tendentsii razvitiya malyx form gostinichnogo biznesa ekonom-klassa na territoriyax s nizkim urovnem turistskoy privlekatelnosti. Sochi, 2013. – 16–15-bet.
5. Raximov Z. O., Norkulova D. Z. Turistik destinatsiyalarni loyihalashtirish. O'quv qo'llanma. – Samarqand: SamISI, 2020. – 188 b.
6. Balabanov I. T., Balabanov A. I. Ekonomika turizma. Ucheb. pos. – Moskva: Finans i statistika, 2003. – 176 s.
7. Zorin I. V., Kvartalnov V. A. Ensiklopediya turizma. – Moskva: Finans i statistika, 2003. – 368 s.
8. Safarov B., Djumaqulov O. Sh. Tourism industry development is increasing, new jobs will increase incomes and living standards. Arxivarius, 2 (47), 2020. – 105–107-betlar.
9. Tukhliev I. S., Abdukhamidov S. A. Strategic planning processes in regional tourism in the digital economy. Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance, 2(5), 2021. – 22–27-betlar.
10. Berdimurodov A. Sh. Globallashuv sharoitida erkin turistik hududlarni samarali rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari. JMBM, 2022, №8. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/globallashuv-sharoitida-erkin-turistik-hududlarni-samarali-rivojlantirishning-tashkiliy-iqtisodiy-mexanizmini-takomillashtirish-yo (murojaat sanasi: 2025-yil 18-aprel).

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2025. № 10

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz